

تاریخ‌نگاری فیلم‌های سینمای ایران  
(بررسی تاریخ در سینمای ایران)  
جلد نخست

www.ketab.ir

|                     |                                                                     |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : نعمتی، نجیبه، ۱۳۴۵ -                                              |
| عنوان و نام پدیدآور | : تاریخ‌نگاری فیلم‌های سینمای ایران (بررسی تاریخ در سینمای ایران) / |
| مشخصات نشر          | : نجیبه نعمتی، نسترن نعمتی.                                         |
| مشخصات ظاهری        | : تهران: انتشارات سار، ۱۳۹۴-                                        |
| شابک                | : ج. : 978-600-96118-0-5                                            |
| وضعیت فهرست نویسی   | : فیپا                                                              |
| مدرجات              | : ج. ۱. اساطیر، پیشینه تاریخی و قومیت. -                            |
| موضوع               | : سینما -- ایران -- تاریخ                                           |
| موضوع               | : فیلم‌های تاریخی -- ایران -- تاریخ و نقد                           |
| موضوع               | : تاریخ در سینما                                                    |
| شناسه افزوده        | : نعمتی، نسترن، ۱۳۶۹ -                                              |
| رده بندی کنگره      | : ۷۹۳۱.۱۹ : ۱۳۹۴۵ / ۶۷۱۹ الف                                        |
| رده بندی دیویی      | : ۳۰۹۵۵/۷۹۱                                                         |
| شماره کتابشناسی ملی | : ۴۱۰۸۸۲۲                                                           |

عنوان: تاریخ‌نگاری فیلم‌های سینمای ایران: بررسی تاریخ در سینمای ایران  
(جلد نخست: اساطیر، پیشینه تاریخی و قومیت)

تألیف: نجیبه نعمتی - نسترن نعمتی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۱۱۸-۰-۵

ناشر: سار

نوبت چاپ: اول - اسفند ۹۴

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

طرح جلد و صفحه آرای: مؤسسه مهراد

چاپ: مهراد

صحافی: مهراد

## فهرست مطالب جلد اول:

|    |                            |
|----|----------------------------|
| ۷  | دین گفتار                  |
| ۱۳ | مقدمه                      |
| ۱۹ | مقدمه جلد اول              |
| ۲۳ | - اساطیر و اسان های ایرانی |
| ۳۹ | - قوم و قومیت              |
| ۵۳ | - حوادث                    |
| ۵۹ | - فرهیختگان                |
| ۷۵ | نتیجه گیری                 |

پیشگفتار

حضرت امام علی (ع) می‌فرمایند:

«ادب من به اندازه پیشینیان عمر نکرده‌ام ولی در  
کارهای من نگریسته و در سرگذشت‌شان اندیشیده‌ام و  
در آثارشان سرگرم نگردم تا آن‌جا که گویی خود یکی از  
آنان شده‌ام.»

نهج البلاغه، نامه شماره ۳۱

تاریخ، پژوهش در رخدادها و کارهای ادبی در گذشته است. هرچند  
غالباً این رشته مطالعاتی را در زیر گروهی از علوم انسانی یا علوم  
اجتماعی قرار داده‌اند، باین حال می‌توان آن را به‌عنوان پلی بین این دو  
شاخه تلقی کرد زیرا روش‌های مطالعاتی مختلف آن از سیر و شاخه و ام  
گرفته شده‌اند.

مورخان از گذشته کوشیده‌اند تا پرسش‌های تاریخی را با پژوهش در اسناد نوشتاری پاسخ گویند. با این حال پژوهش‌های تاریخی تنها به این منابع محدود نمی‌شوند.

در روزگاران گذشته، تاریخ را با هدف‌های عملی یا نظری می‌نهادند؛ اما امروزه آن را جهت کنجکاوی فکری هم مطالعه می‌کنند. تاریخ، علاوه‌بر این که داستان‌های بسیار جذابی دارد، آموزه‌هایی ارزشمند و هنر هر کشور را روایت می‌کند.

تاریخ همواره یکی از غنی‌ترین و دست‌یافتنی‌ترین منابعی است که سینماگران در همه کشورهای جهان به آن توجه و از آن استفاده می‌کنند.

سینما به‌عنوان راوی جریان سازنده فرهنگی و بازنمایی وقایع تاریخی همواره مورد توجه بوده است. سینما در میان شکل‌های هنری صنعتی‌شده‌ای که زندگی هنری قرن بیستم را تسخیر کرده‌اند، نخستین و مهم‌ترین شکل هنری و همچنین بسجوق قابل‌بحث‌ترین آن‌ها است؛ شکلی که نطفه محقرانه‌اش در زیرزمین کفای فرانسه بسته شده، در محوطه‌های شهربازی اوج گرفته تا تبدیل به صنعتی میلیارد دلاری و همچنین دیدنی‌ترین و اصیل‌ترین هنر معاصر شود. هرچند در مقایسه با سایر هنرها، این هنر-صنعت قدمت چندانی ندارد،

اما در همین مدت کوتاه به رسانه برتر در دنیای امروز تبدیل شده است. سینما پُررونق‌ترین، پُربارترین و جنجالی‌ترین هنر است.

سینما بر دنیای جنگ و انقلاب، تحولات فرهنگی، جامعه‌شناسی، سبک زندگی، ژئوپلیتیک (تأثیر عوامل جغرافیایی بر سیاست) و اقتصاد جهانی تأثیرگذار است. تمامی این تأثیرگذاری‌ها و تأثیرپذیری‌ها از اینجا نشأت می‌گیرد که در وهله نخست این وسیله ارتباطی با عواطف، اخلاق، فرهنگ و اعتقادات مردم سروکار دارد و قادر است افکار و اعتقادات خنثی را به مخاطبان خود القا کند. علاوه بر آن، سینما از آغاز پیدایشش تا امروز هم در عرصه‌های تازه‌ای را فتح کرده و در عرض یک سده توانسته است به مردمادوم حوزه‌های نفوذ خود را گسترش دهد.

باید فهمید که سینما، در اصل به دلیل ویژگی عامه‌پسند بودن فوق‌العاده‌اش همواره در معرض خطر قدرت‌هایی بوده است که نمی‌توانسته آن‌ها را کنترل کند، درحالی‌که به خود این قدرت را هم داشته که بر تاریخ تأثیر بگذارد.

قابلیت غیرقابل انکار سینما در اعتباربخشی به تصاویرش، موجب شده است تا به رسانه‌ای برتر جهت تضعیف فرهنگ نوشتاری در برابر فرهنگ تصویری مبدل شود.

از این رو ضروری به نظر می‌رسد که با روشی علمی و با آگاهی نسبت به بازنمایی رویدادهای تاریخی در سینما توجه کرد و در قالب رویکردی پژوهشی در این حوزه بررسی‌هایی صورت داد.

فیلم‌های تاریخی یکی از ژانرهای مطرح در سینما است؛ فیلم تاریخی قدمتی طولانی دارد اما با وجود علاقه در بین بینندگان، به لحاظ آماری درصد بسیار پایینی از تولیدات را به خود اختصاص داده است. دلایل قدمت طولانی و تداوم ساخت، آثار تاریخی در ذهن ماندگار هستند. اغای ژانرها و گونه‌های سینمایی به لحاظ کمی یا کیفی دوران اوج، فردی شده‌اند اما فیلم‌های تاریخی از این فراز و فرود مستثنی بوده و ماکر سر یکنواخت خود را دارند.

تهیه ساخت فیلم تاریخی هزینه‌های بالایی را می‌طلبد که با توجه به ظرفیت اقتصادی سینمای ایران توجیه اقتصادی نمی‌تواند داشته باشد. ساخت دکور، لباس، کار با سیاه‌نشینان و سایر تجهیزات و انجام تحقیقات تاریخی موردنیاز برای ساخت فیلم‌های تاریخی همه دست‌به‌دست هم داده‌اند تا تعداد بسیار کمی به ساخت فیلم‌هایی با مضامین تاریخی بپردازند.

آن دسته از فیلم‌های تاریخی در سینمای ایران موفق بوده‌اند که سازندگان آن‌ها در کنار علائق تاریخی و دلبستگی شخصی به این حوزه و داشتن اطلاعات در مورد آن، قریحه سینمایی نیز داشته‌اند. مرحوم

«علی حاتمی» به عنوان برجسته‌ترین فیلمساز ایرانی در این گونه آثار شناخته می‌شود.

با توجه به گذشته پرافتخار و پیشینه درخشان ایران، ما ایرانیان در ساخت فیلم تاریخی و به نمایش گذاشتن این پیشینه موفق نبوده‌ایم. در صورتی که کشورهایی با پیشینه‌ای نه‌چندان طولانی بسیاری از وقایع تاریخی را دست‌مایه ساخت آثار سینمایی قرار داده و با سرمایه‌گذاری مناسب و سوددهی، تاریخ کاذبی را به نمایش گذاشته‌اند.

به‌این‌جهت تصمیم گرفته‌ایم مبحثی را که پیش‌رو دارید جهت نشان دادن فیلم‌های تاریخی ساخته‌شده بعد از انقلاب اسلامی فراهم کنیم. تعداد فیلم‌هایی که بررسی کرده‌ایم، بیش از ۱۴۰۰ فیلم بوده است. باید اذعان داشت که تعداد و تنوع نگارش فیلم‌ها امر تحقیق را دشوار کرده و کم‌وکاستی‌هایی در آن مسأله می‌شود، لذا با بیان این اشکالات ما را در تکمیل کردن آن یاری کنید.